

PROGRAMI I PROVIMIT TE FORMIMIT PER STUDENTET E MASTERIT PROFESIONAL “TEKNOLOGJI TE AVANCUARA NE HORTIKULTURE”

Evolucioni i sistemeve të kultivimit në perimtari. Karakteristikat dalluese të sistemeve të ndryshme të kultivimit. Përzgjedhja e sistemit të kultivimit në varësi me kushte tokësore, të mjedisit dhe kërkesat e tregut. Shtimi i bimëve perimore me fare dhe fidanë. Përkujdesjet gjatë mbirjes dhe menjëherë pas mbirjes. Ndikimi i kushteve të kultivimit në shpejtësinë dhe uniformitetin e mbirjes. Diferencimi i luleve, lulëzimi dhe formimi i frutave në bimët perimore frutore. Rritja dhe maturimi i frutave në bimët perimore frutore. Diferencimi dhe formimi i organeve të konsumueshme në bimët perimore gjethore dhe bulbore.

Të dhëna historike, përshkrimi i bimës, biologjia, teknologjia e prodhimit të fidanit dhe teknologjia e kultivimit deri në mbjellje për kivin, manin, luleshtrydhen, manaferrën, mjedrën, aronian, nespolën, kakinë (hurmën), pistakun, pekanin.

Agroteknologjia e prodhimit (plehërimi, ujitja, krasitja, vjelja, ruajtja e prodhimit në ambjente të zakonshme dhe frigorifer) për kivin, manin, luleshtrydhen, manaferrën, mjedrën, aronian, nespolën, kakinë (hurmën), pistakun, pekanin.

Kultivarët kryesorë të kivit, manit, luleshtrydhes, manaferrës, mjedrës, aronias, nespolës, kakisë (hurmës), pistakun, pekanin.

Rëndësia, historiku, përhapja, gjendja, perspektiva e zhvillimit të kultivimit pa toke. Sistemet kryesore, substratet dhe vetite e tyre kimike dhe fizike. Principet baze për përbërjen e tretësirave ushqyese, principet e ujitjes dhe plehërimit të bimëve të kultivuara pa toke. Teknikat e kultivimit të perimeve në sistemet e kultivimit të bimëve pa toke. Menyrat e shtimit të bimeve të kopshtit, shtimi vegetativ. Menyrat kryesore të shtimit të bimeve frutore dhe lulore. Faktoret që ndikojnë në rrenjizimin e copave vegetative, faktorat e brendshëm dhe faktorët e jashtëm. Shtimi me copa, lloje e copave, përgatitja e copave, përgatitja e solucioneve hormonale, trajtimi dhe mbjellja e copave në banko rrenjizimi ose direkt në toke ose vazo. Infrastruktura teknike për shtimin me copa, shtreterit dhe bankot e rrenjizimit.

Shartimet, llojet e shartimit, faktorët që ndikojnë në zenien e shartimit. Shtimi me fare mbledhja ruajtja, kontrolli i fuqisë mbirese, shtartifikimi, arsyt e shtratifikimit, mbjellja në farishtore, përgatitja e filizave, shartimi, rritja, formimi i kurores dhe shkulja e fidanave. Shtimi *in vitro*, përgatitja e materialit mbjelles (eksplantit) sterilizimi i materialit mbjelles, përgatitja e terrenit ushqyës, sterilizimi i terreneve ushqyës dhe mbjellja e materialit fillestar. Lastarizimi, rrenjizimi, kalitja dhe mbjellja *in vivo*. Shtimi me zhardhoke, bulba dhe rizoma.

Fidanët perimorë, rëndësia, dhe perspektiva e shfrytëzimit. Evolucioni i metodave të prodhimit të fidanëve perimorë. Teknologjitë bashkëkore të prodhimit të fidanëve

perimorë; dendësia e mbjelljes, mosha e fidanëve, ujitja dhe plehërimi, kontrolli i rritjes dhe kalitja e fidanëve, shfrytëzimi i mikroorganizmave të dobishme në prodhimin modern të fidanëve perimorë. Shartimi në bimët perimore. Përhapja, rëndësia dhe perspektiva. Përzgjedhja e komponentëve në shartim. Teknikat e shartimit. Faktorët që përcaktojnë suksesin e shartimit dhe performancën e bimëve të shartuara në prodhim.

Sistemet e kultivimit të bimëve dekorative. Sistemi hidroponik i kultivimit të luleve. Avantazhet dhe problematikat e kultivimit hidroponik në luletari. Kultivimi i industrial i luleve në vazo. Tavolinat për kultivimin e bimëve zbukuruese. Dallimet dhe avantazhet e sistemeve të ndryshme të kultivimit. Teknologjia e kultivimit të çatave të gjelbërta, menyrat e ndërtimit të tyre. Speciet më të pershtatshme për këtë teknologji kultivimi. Kultivimi i bimëve sukulente. Teknologjitë e tyre specifike sipas grupeve të klasifikimit. Metodatat e kultivimit "Bonsai". Historiku i kësaj metode, bimët më të pershtatshme dhe teknikat e përdorura për të realizuar një "Bonsai". Teknologjia e kultivimit të tyre. Teknologjia e tharjes së luleve, tharja në ajër, tharja në glicerinë etj.

Ndërtimi i skemës së prodhimit alternativ të rrushit, shpjegoni burimet e prodhimit të rrushit në Shqipëri dhe prirjet drejt formave të prodhimit alternativ të qëndrueshëm. Vlerësimi i klimës dhe tokës së pershtatshme për serrat e prodhimit të rrushit, tipet e serrave sipas mbulesës dhe funksionit të tyre. Kriteret e krijimit të vreshtave organike, si zgjidhen kultivaret e vreshtave organike, cilat tipare preferohen. Prodhimi i rrushit nga pjergullat dhe erekët, zonat e kultivimit të tyre, shërbimet teknologjike tek pjergullat. Administrimi i pjellorisë dhe lagështirës së tokës tek vreshtat organike dhe biodinamike. Parimet e vreshtarisë organike, si bëhet shndërrimi i vreshtave konvencionale në vreshta organike, kriteret dhe koha që duhet. Praktika e përgatitjes dhe përdorimit të bioplehërave bazë dhe bioplehërave të pasuruar për tu përdorur tek vreshtat organike, shembuj të përdorimit. Vreshtaria e integruar, objektivat dhe praktikatat e rekomanduara për prodhimin e integruar të rrushit, citoni ndryshimet midis vreshtarisë së integruar dhe vreshtarisë konvencionale. Kriteret e zgjedhjes së kultivarëve për krijimin e vreshtave organike në kushtet e Shqipërisë. Prodhimi i rrushit nga hardhia e egër e pyllit, teknologjia që duhet zbatuar në shërbim të rritjes së prodhimit bio nga ky burim alternativ. Objektivat e prodhimit të integruar dhe praktikatat e rekomanduara për prodhimin e integruar të rrushit. Bëni dallimet ndërmjet vreshtarisë organike dhe biodinamike, shpjegoni parimet dhe praktikatat e vreshtarisë biodinamike. Krasitja e pjergullave, koha dhe sistemet e përdorura në krasitjen e pjergullave, si veprohet me bimën mbështetëse të hardhisë. Kriteret e përcaktimit të kultivarëve të struktureve varietore tek vreshtat organike, trajtoni tre kultivarë të introduktuar dhe tre kultivarë lokal.

Peizazhi dhe klima. Udhëzime për projektimin e mjediseve të gjelbëruara sipas mikroklimës që kërkohet. Toka, uji dhe vegjetacioni. Materialet e ndërtimit dhe teknologjia për ndërtimin e peizazhit. Vendbanimet tipike dhe organizimi i hapësirave të përdorimit rreth banesës. Procesi i projektimit të peizazhit rezidencial. Matjet e vendit dhe përgatitja e hartës bazë. Analiza e vendit dhe programi i projektimit.

Diagramat funksionale; Rëndësia, përcaktimi dhe qëllimet e përdorimit. Linjat e forcës dhe kombinimi i tyre me diagramat funksionale. Përcaktimi dhe qëllimi i projektit paraprak: Procesi i projektimit paraprak dhe përdorimi i parimeve të projektimit. Kompozimi i formave. Gjeometria si instrument projektimi. Kompozimi hapësinor i peizazhit. Projekti përfundimtar. Zgjedhja e materialve. Modelet e strukturave dhe udhëzime për projektimin e tyre.